

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

Mieć TUPET

il. Karolina Sroka

Można mieć TUPET całkiem dosłownie, czyli nosić małą peruczkę ukrywającą łysinę nad czołem, można też mieć TUPET – chciałoby się powiedzieć: w przenośni, ale musimy powiedzieć: w innym znaczeniu tego słowa, czyli mieć TUPET – ‘być bezczelnym, nazbyt zuchwałym’.

Co ma wspólnego peruka z czelnością? Słowo TUPET zapożyczyliśmy z języka francuskiego od razu we wszystkich znaczeniach: francuskie toupet używane było najpierw jako nazwa ufrizowanej czupryny nad czołem. W II poł. XVIII w., a w Polsce jeszcze także w I poł. wieku XIX, czyli w epoce romantyzmu, panowie „poczęli włosy z tyłu fryzować, z przodu tupety, czyli czupryny stojące na kształt grzebieniów stawiać”. Nazwę toupet, w spolszczonej postaci: TUPET, przeniesiono następnie na półperukę tuszującą brak naturalnej czupryny nad czołem, czyli na „sztuczny tupet”. Znaczenie ‘zbyt śmiałość, zuchwałość, czelność’ powstało najpierw jako znaczenie przenośne, i to jeszcze na gruncie francuskim: taki elegant – zawadiaka, z tupetem nad czołem, zwykł sadzić się i zgrywać zucha, stąd metaforyczne francuskie avoir du toupet przeniesione na polski grunt jako MIEĆ TUPET ‘być bezczelnym, nazbyt zuchwałym’.